

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин

Затверджено

На засіданні кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 12 від 12.06. 2023 р.)
Завідувач кафедри проф. Грабинський І. М.

Силабус з навчальної дисципліни
«ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА»,
що викладається для студентів факультету міжнародних відносин
в межах ОП «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародний бізнес»
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Львів 2023 р.

Силабус курсу
ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА
2023-2024 навчальний рік

Назва курсу	Торговельна політика
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19, кафедра міжнародних економічних відносин, кім. 305
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет міжнародних відносин, кафедра міжнародних економічних відносин
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	29 «Міжнародні відносини»; 292 «Міжнародні економічні відносини»
Викладач (-і)	Герлах Ірина Василівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин.
Контактна інформація викладача (-ів)	ел. пошта: iryna.yeleyko@lnu.edu.ua тел. (032)239-47-81
Консультації по курсу відбуваються	(кафедра міжнародних економічних відносин, вул. Січових Стрільців, 19)
Інформація про курс	Курс «Торговельна політика» призначено для студентів денної форми навчання в межах ОП «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародний

	бізнес» зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини Львівського національного університету імені Івана Франка. Курс належить до групи дисциплін, яка передбачає формування загальнонаукових компетенцій.
Коротка анотація курсу	В основі курсу покладено сучасні тенденції проведення торговельної політики розвинених країн, та країн, що розвиваються, в умовах глобалізації. Розглядаються комплекс принципів, підходів, правил та процедур формування, реалізації торговельної політики уряду у сфері зовнішньої торгівлі товарами та послугами задля реалізації торговельних інтересів країни, а саме захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції та здобуття доступу вітчизняних товарів/послуг до іноземних ринків. В курсі акцентується увага на наслідках імплементації тих чи інших напрямів торговельної політики для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів).
Мета та цілі курсу	а) ознайомлення з принципами, механізмами, інструментарієм та правилами формування та реалізації торговельної політики, враховуючи світовий досвід; б) вивчення впливу торговельної політики на міжнародну торгівлю та інвестиції; в) вивчення особливостей регулювання зовнішньої торгівлі в Україні.
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рокоча В.В. Міжнародна торговельна діяльність: підручник / В.В. Рокоча, В.Г. Алькема. В.І. Терехов, Б.М. Одягайло [та ін.], за наук. ред. В.В. Рокочої. - К. : Університет економіки та права «КРОК», 2018. - 698 с. 2. Щербина С.В. Торговельна політика: конспект лекцій для слухачів спеціальності «Державне управління» / С. В. Щербина. - К. : НАДУ, 2012. - 60 с. 3. Циганкова Т. М. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Монографія. Київ: КНЕУ, 2003. - 660 с. 4. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі / І. Бураковський. - К. : Основи, 2010. - 242 с.

	<p>5. Мікроекономіка і макроекономіка : підручник / за заг. ред. С. Будаговської. - К. : Основи, 2007. - Ч. II. - Розд. 9, 10.</p> <p>6. Осика С. Г. Світова організація торгівлі / С. Г. Осика, В. Т. П'ятницький. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : К.І.С., 2008. - 514 с.</p> <p>7. Економічний розвиток і державна політика : навч. посіб. / Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенс та ін. ; за заг. ред. Ю. Єханурова, І. Розпутенка. - К. : Вид-во УАДУ, 2001.</p> <p>8. Економічний розвиток і державна політика : практикум / за заг. ред. Ю. Єханурова, І. Розпутенка. - К. : К.І.С., 2001.</p> <p>9. Щербина С. В. Світова гео економічна кон'юнктура та її вплив на торговельну політику держави : навч. матеріали до вивч. дисципліни «Торговельна політика» / С. В. Щербина. - К. : НАДУ, 2010. - 48 с.</p> <p>10. Комерційна дипломатія: торговельна політика і право: Навч. посібник. Друге видання доповнене та перероблене. – Львів: Астролябія, 2006. – 704 с.</p> <p>11. Trebilcock M.J., Howse R. The Regulation of International Trade. – NY: Routledge, 1999. – 612 p.</p> <p>12. Рут Френклін Р., Філіпенко Антон. Міжнародна торгівля та інвестиції: Пер. с англ. – К.: Основи, 1998. – 750 с.</p>
Тривалість курсу	6 семестр
Обсяг курсу	Загальний обсяг – 136 год., Самостійна робота – 70 год.
Очікувані результати	В результаті вивчення даного курсу студент повинен знати:

	<ul style="list-style-type: none"> - поняття, види, принципи, механізми, інструменти, правила та процедури торговельної політики; - теоретичні концепції формування торговельної політики; - підходи до формування, проведення та аналізу торговельної політики; - практику проведення торговельної політики зарубіжних країн; - наслідки імплементації тих чи інших напрямів торговельної політики для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів); - особливості регулювання зовнішньої торгівлі товарами, послугами України; - правила та процедури здійснення зовнішньоторговельної діяльності в Україні; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати інструменти торговельної політики; - користуватися підходами до формування, проведення та аналізу торговельної політики; - користуватися правилами та процедурами для здійснення зовнішньоторговельної діяльності в Україні; - використовувати позитивний досвід проведення торговельної політики зарубіжних країн; <p>володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методикою формування і проведення торговельної політики; - інструментарієм відповідних управлінських рішень при здійсненні зовнішньоторговельної діяльності в Україні, - засобами вдосконалення торговельної політики нашої країни.
Формат курсу	Очний
	ДОДАТОК

Підсумковий контроль, форма	Іспит – 6 семестр
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Вступ до спеціальності Міжнародні економічні відносини», «Міжнародні економічні відносини», «Комерційна дипломатія».
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	50 балів – поточний контроль 50 балів – іспит

Питання до заліку чи екзамену

1. Поняття торговельної політики, дискримінації, доступу до ринку та захисту (протекціонізму).
2. Торговельні та соціальні інтереси держави.
3. Показники торговельної політики.
4. Ранні теоретичні концепції торговельної політики. Меркантилізм та рекомендації для торговельної політики.
5. Теорії міжнародної торгівлі в класичній політекономії та рекомендації для торговельної політики.
6. Модель Гекшера-Оліна та рекомендації для торговельної політики.
7. Концепція М. Портера щодо торговельної політики.
8. Концепції торговельної політики в умовах конкурентного та монополістичного ринку.
9. Державні органи прийняття рішень у сфері торговельної політики.
10. Роль профільного міністерства, Міністерства закордонних справ, Кабінет міністрів. Верховної Рада України у сфері торговельної політики.
11. Державна митна служба України.
12. Міжвідомчі комісії з питань зовнішньої торгівлі та СОТ.
13. Роль Національного банку України в регулювання зовнішньоторговельних потоків.
14. Спеціальні органи у сфері торговельної політики закордоном, торговельні представництва України закордоном, переговорні місії України в СОТ та інших міжнародних організаціях.
15. Аналітичні органи, дорадчі органи, громадські організації у сфері торговельної політики.
16. Роль регіональних органів влади у сфері торговельної політики.
17. Суть багатостороннього регулювання міжнародної торгівлі.
18. Бреттон-Вудські домовленості та угоди ГАТТ/СОТ.

- 19.Мережа міжнародних організацій та угод в системі регулювання міжнародної торгівлі.
- 20.Регіоналізм на противагу мультилестералізму в торговельній політиці.
- 21.Критерії вибору ефективної торговельної політики. Критерій рівноцінності грошей. Чиста вигода для держави.
- 22.Чим керуються особи, які приймають рішення у торговельній політиці? Мотиви виборних державних службовців. Мотиви посадовців, які призначаються.
- 23.Моделі вибору торговельної політики. Модель групи, об'єднаної спільним інтересом, модель рахункової машини, модель статус-кво.
- 24.Поняття, види, техніка лобіювання у сфері торговельної політики, досвід зарубіжних країн.
- 25.Поняття та огляд процесу консультацій у сфері торговельної політики.
- 26.Характеристика видів торговельної політики.
- 27.Політика вільної торгівлі або політика лібералізму: переваги та недоліки для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів).
- 28.Політика захисту внутрішнього ринку або політика протекціонізму: переваги та недоліки для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів).
- 29.Торговельна політика змішаного типу: переваги та недоліки для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів).
- 30.Торгівля за режимом найбільшого сприяння.
- 31.Торгівля за національним режимом.
- 32.Режим преференційної торгівлі.
- 33.Режим дискримінаційної торгівлі.
- 34.Суть тарифного регулювання у торгівлі.

35. Види мит: експортні, імпорнтні, транзитні.
36. Види митних ставок: адвалорні, специфічні і комбіновані.
37. Номінальна та ефективна ставка тарифу.
38. Особливі види мита (антидемпінгове, компенсаційне, спеціальне захисне).
39. Податки, акцизи та митні збори в зовнішній торгівлі.
40. Аргументи за і проти використання митних тарифів.
41. Суть нетарифного регулювання у торгівлі.
42. Кількісні бар'єри у торгівлі, суть, види, характеристика.
43. Поняття, види квот. Тарифна квота.
44. Поняття, види ліцензій у торгівлі.
45. Добровільні експортні обмеження.
46. Технічні бар'єри у торгівлі, суть, види, характеристика.
47. Санітарні та фітосанітарні заходи, суть, види, характеристика.
48. Принцип запобігання щодо імпорту ГМО-продуктів.
49. Інструменти захисту внутрішнього ринку від недосконалої іноземної конкуренції.
50. Демпінг та антидемпінгові заходи, практика СОТ та України.
51. Субсидії та компенсаційні заходи, практика СОТ та України.
52. Спеціальні захисні заходи, практика СОТ та України.
53. Державні закупівлі та вимоги вмісту вітчизняних компонентів.
54. Множинність торговельних режимів як нетарифний бар'єр у торгівлі.
55. Правила визначення походження товару як нетарифний бар'єр у торгівлі.
56. Адміністративні бар'єри у торгівлі, та принцип прозорості.
57. Валютний контроль та регламентації центрального банку як нетарифні бар'єри у торгівлі.
58. Засади митної справи в Україні.
59. Законодавство у сфері митної справи України.
60. Центральні та територіальні митні органи.

	<p>61.Вимоги до експортерів та імпортерів при здійсненні зовнішньої торгівлі.</p> <p>62.Визначення коду товару у митних цілях.</p> <p>63.Оцінка митної вартості товарів.</p> <p>64.Суть та необхідність валютно-фінансового регулювання у зовнішній торгівлі.</p> <p>65.Міжнародний та державний рівні валютно-фінансового регулювання.</p> <p>66.Національний рівень валютного регулювання в торговельній політиці.</p> <p>67.Механізм валютно-фінансового регулювання у зовнішній торгівлі.</p> <p>68.Об'єкти валютного регулювання. Інструменти валютного регулювання.</p> <p>69.Форми експортного кредитування.</p> <p>70.Торговельна політика у сфері регулювання зовнішньої торгівлі послугами.</p> <p>71.Підходи до класифікації послуг.</p> <p>72.Характеристика міжнародних договорів України у сфері регулювання торгівлі послугами.</p> <p>73.Торговельна політика у сфері регулювання зовнішньої торгівлі продукцією інтелектуальної власності.</p> <p>74. Характеристика міжнародних договорів України у сфері регулювання торгівлі продукцією інтелектуальної власності.</p> <p>75.Порівняльні переваги у зовнішній торгівлі та напрями торговельної політики України.</p> <p>76.Аналіз динаміки, галузевої та географічної структура зовнішньої торгівлі України.</p> <p>77.Оцінка порівняльних переваг України у зовнішній торгівлі.</p> <p>78.Чинники зростання експорту України.</p> <p>79.Напрями торговельної політики України.</p> <p>80.Просування торговельних інтересів України в міжнародних організаціях.</p>
Опитування	<p>Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної</p>

	<p>роботи. Форми проведення поточного контролю: опитування, самостійні роботи, робота в групах, науково-пошукова робота, перевірка виконання індивідуального завдання, тестові контрольні роботи.</p> <p>Після вивчення курсу всі бали набрані студентами сумуються.</p>
--	--

Структура курсу 6-семестр

Форма навчання	Курс	Семестр	Всього аудиторних годин (год.)	Загальний обсяг (год.)	У т. ч. (год.)			Самостійна робота (год.)	Контроль (модульні) роботи	Розрахунково-графічні роботи	Курсові роботи	консультації	Іспит
					Лекції	Лабораторні	Практичні						
Денна	3	6	64	136	16		32	70				8	16
Вечірня													
Заочна													
Екстернат													

6 СЕМЕСТР

Тема 1. Вступ до торговельної політики.

(1 год.)

1. Поняття торговельної політики, дискримінації, доступу до ринку та захисту (протекціонізму).
2. Торговельні та соціальні інтереси держави.
3. Показники торговельної політики.

Тема 2. Теоретичні концепції торговельної політики.

(1 год.)

1. Ранні теоретичні концепції торговельної політики. Меркантилізм та рекомендації для торговельної політики.
2. Теорії міжнародної торгівлі в класичній політекономії та рекомендації для торговельної політики.
3. Модель Гекшера-Оліна та рекомендації для торговельної політики.
4. Концепція М. Портера щодо торговельної політики.
5. Концепції торговельної політики в умовах конкурентного та монополістичного ринку.

Тема 3. Державний та міжнародний рівні формування торговельної політики

(2 год.)

1. Державні органи прийняття рішень у сфері торговельної політики.
2. Роль профільного міністерства, Міністерства закордонних справ, Кабінет міністрів. Верховної Рада України у сфері торговельної політики.
3. Державна митна служба України.
4. Міжвідомчі комісії з питань зовнішньої торгівлі та СОТ.
5. Роль Національного банку України в регулювання зовнішньоторговельних потоків.
6. Спеціальні органи у сфері торговельної політики закордоном, торговельні представництва України закордоном, переговорні місії України в СОТ та інших міжнародних організаціях.
7. Аналітичні органи, дорадчі органи, громадські організації у сфері торговельної політики.
8. Роль регіональних органів влади у сфері торговельної політики.
9. Суть багатостороннього регулювання міжнародної торгівлі.
10. Бреттон-Вудські домовленості та угоди ГАТТ/СОТ.

11.Мережа міжнародних організацій та угод в системі регулювання міжнародної торгівлі.

12.Регіоналізм на противагу мультилестералізму в торговельній політиці.

Тема 4. Формування торговельної політики

(1 год.)

1. Критерії вибору ефективної торговельної політики. Критерій рівноцінності грошей. Чиста вигода для держави.
2. Чим керуються особи, які приймають рішення у торговельній політиці? Мотиви виборних державних службовців. Мотиви посадовців, які призначаються.
3. Моделі вибору торговельної політики. Модель групи, об'єднаної спільним інтересом, модель рахункової машини, модель статус-кво.
4. Поняття, види, техніка лобіювання у сфері торговельної політики, досвід зарубіжних країн.
5. Поняття та огляд процесу консультацій у сфері торговельної політики

Тема 5. Види торговельної політики.

(1 год.)

1. Характеристика видів торговельної політики.
2. Політика вільної торгівлі або політика лібералізму: переваги та недоліки для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів).
3. Політика захисту внутрішнього ринку або політика протекціонізму: переваги та недоліки для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів).
4. Торговельна політика змішаного типу: переваги та недоліки для основних зацікавлених сторін (уряду, експортерів, імпортерів, вітчизняних виробників та споживачів).

Тема 6. Режими зовнішньої торгівлі.

(1 год.)

1. Торгівля за режимом найбільшого сприяння.
2. Торгівля за національним режимом.
3. Режим преференційної торгівлі.

4. Режим дискримінаційної торгівлі.

Тема 7. Тарифне регулювання у торгівлі

(2 год.)

1. Суть тарифного регулювання у торгівлі.
2. Види мит: експортні, імпортні, транзитні.
3. Види митних ставок: адвалорні, специфічні і комбіновані.
4. Номінальна та ефективна ставка тарифу.
5. Особливі види мита (антидемпінгове, компенсаційне, спеціальне захисне).
6. Податки, акцизи та митні збори в зовнішній торгівлі.
7. Аргументи за і проти використання митних тарифів.

Тема 8. Нетарифне регулювання у торгівлі

(2 год.)

1. Суть нетарифного регулювання у торгівлі.
2. Кількісні бар'єри у торгівлі. Квота. Тарифна квота. Ліцензії. Добровільні експортні обмеження.
3. Технічні бар'єри у торгівлі, суть, види, характеристика.
4. Санітарні та фітосанітарні заходи, суть, види, характеристика. Принцип запобігання щодо імпорту ГМО-продуктів.
5. Інструменти захисту внутрішнього ринку від недосконалої іноземної конкуренції. Демпінг та антидемпінгові заходи. Субсидії та компенсаційні заходи. Спеціальні захисні заходи.
6. Державні закупівлі та вимоги вмісту вітчизняних компонентів.
7. Правила визначення походження товару як нетарифний бар'єр у торгівлі. Множинність торговельних режимів.
8. Адміністративні бар'єри у торгівлі, та принцип прозорості.

Тема 9. Засади митної справи в Україні

(2 год.)

1. Законодавство у сфері митної справи України.

2. Центральні та територіальні митні органи.
3. Вимоги до експортерів та імпортерів при здійсненні зовнішньої торгівлі.
4. Визначення коду товару у митних цілях.
5. Оцінка митної вартості товарів.

Тема 10. Валютно-фінансове регулювання у зовнішній торгівлі.

(1 год.)

1. Суть та необхідність валютно-фінансового регулювання у зовнішній торгівлі.
2. Міжнародний та державний рівні валютно-фінансового регулювання.
3. Національний рівень валютного регулювання в торговельній політиці.
4. Механізм валютно-фінансового регулювання у зовнішній торгівлі.
5. Об'єкти валютного регулювання. Інструменти валютного регулювання.
6. Валютний контроль як бар'єр у торгівлі.
7. Форми експортного кредитування.

Тема 11. Торговельна політика у сфері торгівлі послугами та продукцією інтелектуальної власності.

(1 год.)

1. Підходи до класифікації послуг.
2. Характеристика міжнародних договорів України у сфері регулювання торгівлі послугами.
3. Особливості торгівлі продукцією інтелектуальної власності. Права інтелектуальної власності.
4. Характеристика міжнародних договорів України у сфері регулювання торгівлі продукцією інтелектуальної власності.

Тема 12. Порівняльні переваги у торгівлі та напрями торговельної політики України

(1 год.)

1. Порівняльні переваги у зовнішній торгівлі та напрями торговельної політики України.
2. Аналіз динаміки, галузевої та географічної структура зовнішньої торгівлі України.
3. Оцінка порівняльних переваг України у зовнішній торгівлі.

4. Чинники зростання експорту України.
5. Напрями торговельної політики України.
6. Просування торговельних інтересів України в міжнародних організаціях.

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів.
- При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		Залік
		Екзаменаційна оцінка	оцінка з диференційованого заліку	
A	90-100	5	Відмінно	Зараховано
B	81-89	4	Дуже добре	
C	71-80	4	Добре	
D	61-70	3	Задовільно	
E	51-60	3	Достатньо	

К.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Герлах І.В.